

UNDANG-UNDANG NEGERI SELANGOR

Enakmen No. 3 tahun 1991

**ENAKMEN PENGAWALAN PENTERNAKAN
BABI 1991**

Tarikh Persetujuan Diraja	11 Mei 1991
Tarikh diterbitkan dalam <i>Warta</i> ...	23 Mei 1991
Tarikh berkuat kuasa	1 Julai 1998 (Sel. P.U. 626/1998)

SELANGOR**ENAKMEN No. 3 tahun 1991**

BETA PERKENANKAN,

SALAHUDDIN ABDUL AZIZ SHAH AL-HAJ,
Sultan Selangor

(MOHOR KERAJAAN)

11hb Mei 1991

Suatu Enakmen untuk mengawal dan mengawalselia penternakan babi dalam Negeri Selangor dan untuk mengadakan peruntukan bagi perkara-perkara yang berkaitan.

[]

MAKA INILAH DIPERBUAT UNDANG-UNDANG oleh Badan Perundangan Negeri Selangor seperti berikut:

BAHAGIAN I**PERMULAAN**

1. Enakmen ini bolehlah dinamakan Enakmen Pengawalan Penternakan Babi 1991 dan hendaklah mula berkuatkuasa pada tarikh yang ditetapkan oleh Pihak Berkuasa Negeri melalui pemberitahuan dalam *Warta*.

Tajuk ringkas dan mula berkuatkuasa.

Tafsiran. **2.** (1) Dalam Enakmen ini, melainkan konteksnya menghendaki makna yang berlainan—

“alat pengangkutan” termasuklah kapal, keretapi, kenderaan, pesawat udara atau apa-apa cara pengangkutan lain dengan mana orang atau barang-barang boleh dibawa;

“babi” termasuklah babi hutan;

Akta 313. “hutan simpan kekal” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Akta Perhutanan Negara 1984;

Akta 333. “jalan” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Akta Pengangkutan Jalan 1987;

“kaedah-kaedah” ertinya kaedah-kaedah yang dibuat di bawah seksyen 30;

“Kawasan Penternakan Babi” ertinya mana-mana tempat yang ditetapkan sebagai Kawasan Penternakan Babi di bawah subseksyen (1) seksyen 6;

Akta 333. “kenderaan” mempunyai makna yang sama yang diberi kepadanya dalam Akta Pengangkutan Jalan 1987;

“ladang babi” ertinya suatu tempat yang digunakan untuk penternakan babi;

“lesen” ertinya suatu lesen penternakan babi, termasuklah suatu lesen penternakan babi sementara, yang dikeluarkan di bawah Enakmen ini;

“pegawai diberikuasa” ertinya pegawai yang dilantik di bawah seksyen 4;

“pemegang lesen” ertinya seseorang yang mana lesen dikeluarkan kepadanya;

“pemunya” berhubung dengan babi ertinya seseorang yang memiliki babi atau bertanggungjawab bagi penjagaan, pengurusan, penternakan, pembiakan atau penyimpanan babi atau yang menjaga babi atau yang memelihara, membiak atau menyimpan babi;

“pemunya” berhubung dengan tanah termasuklah seseorang yang kepadanya suatu lesen menduduki

sementara telah dikeluarkan di bawah Kanun Tanah Negara membenarkan orang itu menduduki tanah itu; *Akta 56/1965.*

“Pengarah” ertinya Pengarah Perkhidmatan Haiwan, Selangor;

“penteranakan babi” ertinya melakukan mana-mana satu atau lebih perbuatan yang berikut:

- (a) pembiakan babi;
- (b) penteranakan babi;
- (c) penyimpanan babi;
- (d) pengurusan babi;
- (e) penjagaan babi;

“populasi babi dirian” ertinya jumlah babi yang hidup;

“populasi babi betina dewasa dirian” ertinya jumlah babi betina dewasa hidup yang sedang dikahwinkan termasuklah babi yang pernah bunting sekurang-kurangnya sekali dan babi yang telah beranak;

“sempadan” berhubung dengan ladang babi ertinya sempadan ladang babi selari dengan sepertimana dinyatakan dalam pelan susun atur ladang yang telah diluluskan;

“sisa babi” ertinya ekskreta, tahi atau air kencing babi, sisa bahan makanan babi atau air yang telah digunakan untuk mencuci babi atau kandang babi atau untuk mencurah longkang dan saluran yang mengandungi ekskreta, tahi atau air kencing babi;

“sisa bagi yang tak diolah” ertinya apa-apa sisa babi yang telah tidak diolah mengikut piawai sebagaimana ditetapkan oleh kaedah-kaedah;

“sungai” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Enakmen Air;

*F.M.S.
Cap. 146.*

“tanah bermilik” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Kanun Tanah Negara; *Akta 56/1965.*

“tanah Kerajaan” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Kanun Tanah Negara; *Akta 56/1965.*

*Akta
56/1965.*

“tanah melombong” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Kanun Tanah Negara;

*Akta
56/1965.*

“tanah rizab” mempunyai makna yang sama seperti yang diberi kepadanya dalam Kanun Tanah Negara;

“Zon Penampian Babi” ertinya suatu kawasan yang ditetapkan sebagai Zon Penampian Babi di bawah subseksyen (2) seksyen 6.

(2) Dalam Enakmen ini, apa-apa sebutan mengenai Enakmen atau mana-mana undang-undang bertulis tertentu termasuklah sebutan mengenai perundangan-perundangan subsidiari yang dibuat di bawahnya.

BAHAGIAN II

KUASA EKSEKUTIF

*Kewajipan-
kewajipan
Pengarah.*

3. Pengarah hendaklah—

- (a) menasihatkan Pihak Berkuasa Negeri mengenai penetapan mana-mana kawasan dalam Negeri sebagai Kawasan Penternakan Babi dan sebagai Zon Penampian Babi; dan
- (b) tertakluk kepada Enakmen ini, mematuhi apa-apa arahan yang diberi kepadanya oleh Pihak Berkuasa Negeri.

*Perlantikan
pegawai
diberikuasa.*

4. (1) Bagi maksud Enakmen ini, Pengarah boleh melantik secara bertulis mana-mana pegawai awam untuk menjadi seorang pegawai diberikuasa.

(2) Pengarah boleh secara bertulis mewakilkan kepada mana-mana pegawai diberikuasa mana-mana fungsi Pengarah.

(3) Seseorang pegawai diberikuasa hendaklah mengeluarkan jika diminta kuasa bertulis yang dikeluarkan kepadanya oleh Pengarah.

(4) Adalah tidak menjadi kesalahan bagi seseorang yang enggan untuk mematuhi sesuatu permintaan, kehendak atau perintah yang dibuat atau diberi oleh

seseorang pegawai diberikuasa jika pegawai itu gagal atau enggan untuk mengeluarkan kuasa bertulis itu apabila dikehendaki berbuat demikian oleh orang itu.

5. (1) Pihak Berkuasa Negeri boleh melantik beberapa orang sebagaimana perlu untuk menjadi anggota suatu jawatankuasa yang hendaklah dikenali sebagai “Jawatankuasa Penasihat Teknikal”.

Perlantikan
Jawatankuasa
Penasihat
Teknikal.

(2) Adalah menjadi fungsi Jawatankuasa Penasihat Teknikal untuk membantu dan menasihatkan Pengarah dalam penyediaan dan pelaksanaan program-program untuk penyelidikan dan latihan dalam pengawalan pencemaran berhubung dengan penternakan babi.

BAHAGIAN III

KAWASAN PENTERNAKAN BABI

6. (1) Pihak Berkuasa Negeri boleh, melalui pemberitahuan dalam *Warta*, menetapkan mana-mana kawasan dalam Negeri sebagai “Kawasan Penternakan Babi”;

Penetapan
kawasan
Penternakan
Babi dan
Zon
Penampan
Babi.

(2) Pihak Berkuasa Negeri boleh, melalui pemberitahuan dalam *Warta*, menetapkan mana-mana kawasan yang berdampingan dengan atau mengelilingi Kawasan Penternakan Babi sebagai “Zon Penampan Babi”.

(3) Tidak siapa pun boleh menjalankan apa-apa aktiviti dalam Zon Penampan Babi kecuali dengan kebenaran bertulis Pihak Berkuasa Negeri; dan kebenaran itu boleh diberi hanya bagi aktiviti-aktiviti sebagaimana yang ditetapkan oleh kaedah-kaedah.

(4) Mana-mana orang yang menjalankan apa-apa aktiviti dalam Zon Penampan Babi tanpa kebenaran bertulis Pihak Berkuasa Negeri adalah melakukan suatu kesalahan.

7. (1) Tertakluk kepada seksyen 9, tidak seorang pun boleh melakukan penternakan babi kecuali dalam Kawasan Penternakan Babi.

Lokasi
ladang
babi.

(2) Tertakluk kepada seksyen 9, mana-mana orang yang melakukan penternakan babi dalam mana-mana tempat di luar Kawasan Penternakan Babi adalah melakukan suatu kesalahan dan apabila disabitkan boleh dikenakan denda tidak melebihi lima belas ribu ringgit atau penjara selama tempoh tidak melebihi tiga tahun atau kedua-duanya denda dan penjara itu.

BAHAGIAN IV

KAWASAN PENTERNAKAN BABI

Lesen
penternakan
babi.

8. (1) Mana-mana orang yang melakukan penternakan babi tanpa lesen penternakan babi atau lesen penternakan babi sementara adalah melakukan suatu kesalahan.

(2) Sesuatu lesen penternakan babi yang dikeluarkan boleh mengandungi apa-apa terma, syarat atau sekatan sebagaimana dikenakan oleh Pengarah mengikut budibicaranya yang mutlak.

(3) Lesen penternakan babi tidak boleh dikeluarkan bagi mana-mana ladang babi yang terletak di luar Kawasan Penternakan Babi.

Lesen
penternakan
babi
sementara.

9. (1) Sehingga suatu kawasan itu telah ditetapkan sebagai Kawasan Penternakan Babi, Pengarah boleh, atas permohonan, mengeluarkan suatu lesen penternakan babi sementara kepada mana-mana penternak babi yang sedia ada membenarkan orang itu terus melakukan penternakan babi di atas tapak yang sama bagi apa-apa tempoh dan tertakluk kepada apa-apa terma, syarat dan sekatan sebagaimana dikenakan oleh Pengarah ke atas lesen itu mengikut budibicaranya yang mutlak.

(2) Apabila sesuatu kawasan itu telah ditetapkan sebagai Kawasan Penternakan Babi, apa-apa lesen penternakan babi sementara yang telah dikeluarkan tidak boleh diperbaharui, dan tempoh lesen itu, sebagaimana dinyatakan dalam lesen itu, tidak boleh dilanjutkan.

(3) Mana-mana orang yang melakukan penternakan babi di atas tapak yang sama selepas tamat tempoh lesen penternakan babi sementara yang dikeluarkan kepadanya adalah melakukan suatu kesalahan dan apabila disabitkan

boleh dikenakan denda tidak melebihi lima belas ribu ringgit atau penjara selama tempoh tidak melebihi tiga tahun atau kedua-duanya denda dan penjara itu.

(4) Dalam seksyen ini, “penternak babi yang sedia ada” ertinya mana-mana orang yang telah pun melakukan penternakan babi pada hari Enakmen ini mula berkuatkuasa.

10. Sesuatu permohonan untuk mendapatkan lesen hendaklah dibuat dalam borang yang ditetapkan kepada Pengarah. Permohonan.

11. Tiada lesen boleh dikeluarkan melainkan pelan susun atur dan rekabentuk bagi pembinaan ladang babi itu termasuk sempadan ladang babi itu dan kemudahan bagi mengawal luahan atau pembuangan sisa babi telah diluluskan oleh Pengarah: Kelulusan pelan.

Dengan syarat bahawa bagi lesen penternakan babi sementara, Pengarah boleh meluluskan pelan susun atur dan rekabentuk ladang yang sedia ada dengan ubahsuaian yang difikirkan perlu olehnya.

12. (1) Seseorang pemegang lesen hendaklah mempamerkan dalam pejabatnya di ladang babi atau dalam suatu tempat yang mudah dilihat di ladang babi lesen yang dikeluarkan kepadanya. Pameran dan pengeluaran lesen.

(2) Seseorang pemegang lesen hendaklah mengeluarkan jika diminta oleh Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis lesen yang dikeluarkan kepadanya.

(3) Mana-mana orang yang, tanpa alasan yang munasabah, gagal mempamerkan atau mengeluarkan lesen itu adalah melakukan suatu kesalahan dan apabila disabitkan boleh dikenakan denda tidak melebihi lima ratus ringgit.

13. (1) Pengarah boleh— Keengganan mengeluarkan atau pembatalan lesen.

(a) enggan untuk mengeluarkan lesen tanpa memberi sebarang sebab;

- (b) pada bila-bila masa meminda atau mengubah apa-apa syarat atau sekatan sesuatu lesen; atau
- (c) membatalkan lesen mana-mana orang yang didapati telah melanggar Enakmen ini atau melanggar sesuatu syarat atau sekatan yang dikenakan ke atas lesen itu.

(2) Mana-mana orang yang terkilan dengan keputusan Pengarah boleh, dalam tempoh tiga puluh hari daripada tarikh penerimaan pemberitahuan mengenai keputusan itu, merayu kepada Pihak Berkuasa Negeri yang mana keputusannya adalah muktamad dan tidak boleh dipersoalkan atau dikaji semula oleh, atau dirayu kepada, mana-mana Mahkamah.

Laporan
setengah
tahun.

14. (1) Seseorang pemegang lesen hendaklah, bagi tiap-tiap tahun, mengemukakan dua laporan kepada Pengarah, iaitu—

- (a) laporan setengah tahun yang pertama; dan
- (b) laporan setengah tahun yang kedua.

(2) Laporan itu hendaklah dikemukakan dalam borang yang ditetapkan dan hendaklah mengandungi maklumat berhubung dengan polulasi babi dirian, populasi babi betina dewasa dirian dan butir-butir lain mengenai ladang babi sebagaimana dikehendaki oleh Pengarah atau sebagaimana ditetapkan oleh kaedah-kaedah.

(3) Laporan setengah tahun pertama hendaklah mengenai tempoh daripada 1hb Januari hingga 30hb Jun tahun berkenaan; dan laporan setengah tahun kedua hendaklah mengenai tempoh daripada 1hb Julai hingga 31hb Disember tahun itu.

(4) Laporan setengah tahun pertama hendaklah dikemukakan kepada Pengarah tidak lewat daripada 31hb Julai tahun berkenaan; dan laporan setengah tahun kedua hendaklah dikemukakan kepada Pengarah tidak lewat daripada 31hb Januari tahun yang berikutnya.

(5) Mana-mana orang yang, tanpa alasan yang munasabah, gagal mengemukakan laporan setengah tahun itu atau gagal untuk mengemukakan laporan itu

dalam tempoh yang ditetapkan di bawah subseksyen (4) adalah melakukan suatu kesalahan.

BAHAGIAN V

PENGUATKUASAAN DAN PENDAKWAAN

15. Bagi maksud menentukan sama ada apa-apa kesalahan terhadap Enakmen ini telah atau sedang dilakukan, Pengarah, mana-mana pegawai yang diberikuasa atau mana-mana pegawai polis boleh pada bila-bila masa—

Kuasa memasuki premis.

- (a) memasuki dan memeriksa mana-mana ladang babi atau tanah, bangunan atau premis yang mengenainya dia mempunyai sebab yang munasabah untuk mengesyaki sedang digunakan untuk penternakan babi dan pemunya atau penghuni ladang atau tanah, bangunan atau premis itu, mengikut mana-mana yang berkenaan, hendaklah memberi kepada pegawai itu segala bantuan yang perlu dan memberi apa-apa maklumat yang dikehendaki oleh pegawai tersebut;
- (b) menyuruh berhenti, menahan, memasuki dan memeriksa mana-mana alat pengangkutan yang digunakan untuk membawa babi.

16. (1) Jika Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis mempunyai alasan yang munasabah untuk mempercayai bahawa suatu kesalahan terhadap Enakmen ini telah atau sedang dilakukan, pegawai itu boleh menyita mana-mana babi yang menjadi perkara kesalahan itu, dan boleh mengalih dan menjual babi itu atau mengalihkan babi itu ke suatu rumah sembelih haiwan yang sah, atau boleh melupuskan babi itu dengan apa-apa cara sebagaimana ditentukan oleh Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis.

Penyitaan dan pengalihan babi.

(2) Daging atau kerangka mana-mana babi yang disembelih di bawah seksyen ini hendaklah dilupuskan dengan cara sebagaimana ditentukan oleh Pengarah atau pegawai diberikuasa.

(3) Hasil apa-apa jualan di bawah subseksyen (1) atau (2) (sekiranya babi, daging atau kerangka itu, mengikut mana yang berkenaan, telah dijual) hendaklah dilupuskan dengan cara sebagaimana ditentukan oleh Pengarah atau pegawai diberikuasa atau, jika ada pendakwaan, dengan cara sebagaimana diarahkan oleh Mahkamah.

Kuasa
menangkap.

17. Pengarah, seseorang pegawai yang diberikuasa atau seseorang pegawai polis boleh menangkap tanpa waran mana-mana orang yang dengan munasabah disyaki melakukan atau telah melakukan apa-apa kesalahan terhadap Enakmen ini.

Pendakwaan.

18. (1) Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis yang berpangkat tidak rendah dari Inspektor hendaklah mempunyai kuasa untuk hadir di mana-mana Mahkamah dan menjalankan apa-apa pendakwaan berhubung dengan apa-apa kesalahan di bawah Enakmen.

(2) Pendakwaan bagi sesuatu kesalahan di bawah subseksyen (2) seksyen 7, subseksyen (1) seksyen 8 atau subseksyen (3) seksyen 9 tidak boleh dimulakan kecuali dengan kebenaran Penasihat Undang-Undang Negeri.

(3) Pendakwaan bagi mana-mana kesalahan yang lain tidak boleh dimulakan kecuali dengan kebenaran Pengarah.

Perobohan
ladang.

19. Jika seseorang itu disabitkan atas suatu kesalahan berhubung dengan penternakan babi yang melanggar Enakmen ini, Mahkamah hendaklah, dalam kes kesalahan di bawah subseksyen (2) seksyen 7 atau subseksyen (3) seksyen 9 dan boleh, dalam kes kesalahan yang lain, memerintahkan orang yang disabitkan itu supaya memberhentikan operasinya dan merobohkan ladang itu atau memerintahkan orang itu supaya memberhentikan operasinya dan ladang itu dirobuhkan oleh Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis.

BAHAGIAN VI

AM

- 20.** Seseorang pemegang lesen yang melanggar mana-mana syarat atau sekatan lesen adalah melakukan suatu kesalahan. Pelanggaran syarat atau sekatan.
- 21.** (1) Seseorang pemegang lesen itu adalah melakukan suatu kesalahan jika apa-apa sisa babi yang tidak diolah, diluahkan atau dibuang, dengan apa jua cara pun, ke dalam atau ke atas mana-mana—
- (a) sungai, tasik atau laut;
 - (b) longkang awam;
 - (c) takungan air atau kolam atau tanah yang terletak di luar sempadan ladang babinya;
 - (d) jalan;
 - (e) tanah diberimilik;
 - (f) tanah Kerajaan;
 - (g) tanah rizab; atau
 - (h) hutan simpanan kekal.
- 22.** Tiada seorang pun boleh mengangkut babi di atas jalan melainkan pengangkutan itu dilakukan atas kenderaan yang diperakui oleh Pengarah sebagai telah dilengkapi dengan memuaskan untuk mengelakkan perlimpahan. Pengangkutan babi.
- 23.** Mana-mana orang yang memberi kepada Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis, bagi maksud apa-apa permohonan atau laporan di bawah Bahagian IV atau apabila dikehendaki di bawah seksyen 15, maklumat yang palsu mengenai butiran yang material adalah melakukan suatu kesalahan. Perakuan palsu.
- 24.** Mana-mana orang yang tanpa alasan yang sah menyekat, menghalang atau membantu menyekat atau menghalang Pengarah, mana-mana pegawai diberikuasa atau mana-mana pegawai polis yang menjalankan mana-mana kuasa atau tugasnya di bawah Enakmen ini adalah melakukan suatu kesalahan. Kesalahan menyekat.

Kesalahan yang dilakukan oleh pemunya dan penghuni tanah.

25. Jika atas mana-mana tanah penternakan babi dilakukan oleh mana-mana orang tanpa lesen, pemunya dan penghuni tanah itu adalah melakukan suatu kesalahan.

Babi merayau.

26. Jika seekor babi pada bila-bila masa didapati merayau di luar sempadan ladang babi, atau merayau di atas jalan, dalam mana-mana tanah diberimilik, tanah Kerajaan, tanah rizab, tanah melombong atau hutan simpanan kekal, pemunya babi itu adalah melakukan suatu kesalahan dan apabila disabitkan boleh dikenakan denda tidak melebihi lima ratus ringgit bagi tiap-tiap ekor babi:

Dengan syarat bahawa jumlah denda yang dikenakan itu berhubung dengan jumlah ekor babi yang menjadi perkara kesalahan itu tidak boleh melebihi lima belas ribu ringgit.

Dengan syarat lagi bahawa seseorang yang melakukan kesalahan di bawah seksyen ini boleh dikehendaki membayar perbelanjaan munasabah untuk mengalih mana-mana babi yang didapati merayau dan untuk mengganti apa-apa kerosakan yang disebabkan oleh babi yang didapati merayau itu.

Penalti am.

27. Mana-mana orang, selain daripada suatu pertubuhan perbadanan, tetapi termasuklah mana-mana Pengarah atau pegawai pertubuhan perbadanan, yang melakukan suatu kesalahan di bawah Enakmen ini yang mengenainya tiada penalti diperuntukkan, apabila disabitkan boleh dikenakan denda tidak melebihi sepuluh ribu ringgit atau penjara selama tempoh tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya denda dan penjara itu dan, bagi kesalahan kali yang kedua atau yang kemudian, denda tidak melebihi lima belas ribu ringgit atau penjara selama tempoh tidak melebihi tiga tahun atau kedua-duanya denda dan penjara itu.

Kesalahan yang dilakukan oleh pertubuhan perbadanan.

28. (1) Jika seseorang yang melakukan kesalahan di bawah Enakmen ini ialah suatu pertubuhan perbadanan, orang itu apabila disabitkan boleh dikenakan denda tidak melebihi dua puluh ribu ringgit, dan bagi kesalahan kali

yang kedua atau yang kemudian, denda tidak melebihi tiga puluh ribu ringgit.

(2) Jika kesalahan yang telah dilakukan oleh suatu pertubuhan perbadanan itu dibuktikan telah dilakukan dengan kerelaan atau pembiaran atau boleh dikaitkan dengan apa-apa kecuaiian atas pihak pengarah, pengurus, setiausaha atau lain-lain pegawai pertubuhan perbadanan itu yang serupa atau mana-mana orang yang berupa bertindak atas sifat sedemikian, dia dan pertubuhan perbadanan itu adalah melakukan suatu kesalahan dan boleh dihukum di bawah seksyen 27 atau subseksyen (1), mengikut yang mana berkenaan.

(3) Jika seseorang ejen atau pengkhidmat sesuatu pertubuhan perbadanan melakukan suatu kesalahan atau melakukan apa-apa atau meninggalkan dari melakukan sesuatu (yang mana jika dilakukan atau ditinggal dari melakukan oleh pertubuhan perbadanan itu merupakan suatu kesalahan di bawah Enakmen ini), badan itu hendaklah, walau apapun yang ia tidak tahu-menahu mengenai kesalahan itu, disifatkan melakukan kesalahan itu dan boleh dihukum bagi kesalahan itu melainkan ia membuktikan bahawa—

- (a) perbuatan atau peninggalan yang diadukan itu bukanlah dalam bidang biasa pekerjaan pengkhidmatan itu atau agensi, ejen itu; atau
- (b) perbuatan atau peninggalan yang diadukan itu telah dilakukan tanpa kerelaannya atau pembiarannya dan bahawa dia telah mengambil pengawasan yang munasabah untuk mencegah perbuatan atau peninggalan itu sebagaimana dia sepatutnya ambil setelah mengambilkira segala hal keadaan kes itu.

29. Tiada liabiliti boleh dikenakan ke atas Pihak Berkuasa Negeri atau mana-mana pegawai berhubung dengan belanja, ganti-rugi atau kerosakan bersebab dari atau berpunca daripada menjalankan kuasa-kuasa yang diberi kepadanya atau kewajipan-kewajipan yang dikenakan ke atasnya di bawah Enakmen ini dan Pihak Berkuasa Negeri atau pegawai-pegawai itu tidak boleh

Perlindungan
pegawai.

dikenakan apa-apa tindakan, tuntutan atau liabiliti berikutan daripada menjalankan kuasa-kuasa yang diberi kepadanya atau kewajipan-kewajipan yang dikenakan ke atasnya di bawah Enakmen ini.

Kaedah-
kaedah.

30. Pihak Berkuasa Negeri boleh, dengan pemberitahuan dalam *Warta*, membuat kaedah-kaedah bagi melaksanakan peruntukan-peruntukan Enakmen ini dan, khususnya tetapi tanpa menjejaskan keluasan apa yang telah disebutkan, kaedah-kaedah itu boleh menetapkan:

- (a) kehendak-kehendak perancangan Kawasan Penternakan Babi dan Zon Penampian Babi termasuklah susun atur dan rekabentuk ladang babi berhubung dengan pengutipan, pembersihan, penstoran, pembuangan dan luahan sisa babi;
- (b) mengenai lain-lain perkara berhubung dengan Kawasan Penternakan Babi, Zon Penampian Babi dan ladang babi termasuklah kepadatan pengstokan babi dari segi populasi babi dirian atau populasi babi betina dewasa dirian bagi tiap-tiap hektar tanah atau ladang, mutu efluen dan darjah pengolahan atau teknologi yang mesti digunakan, susun atur perumahan, pembahagian ruangan, kemudahan-kemudahan minimum, kemudahan-kemudahan perlu, dan lain-lain yang diperlukan untuk melindungi alam sekitar dan kesihatan awam;
- (c) prosidur, borang dan fee bagi maksud apa-apa permohonan, lesen atau prosiding di bawah Enakmen ini; dan
- (d) apa-apa yang diperlukan oleh Enakmen ini untuk ditetapkan.

Diluluskan pada 9hb April 1991.
[P.U. Sel. 1545/4; DUN. Sel. 30287.]

HAJI ADZMI BIN ARIFFIN,
Setiausaha,
Dewan Undangan Negeri,
Selangor